

Szerkesztőség:

Rimaszombat, Kossuth Lajos-
uteza 37. szám Ide intézendő
a lap szellemi részét érdeklő
minden közlemény és levelezés

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKÖN.**Felelős szerkesztő: Dr. TERHES SÁMUEL.****Kiadó-hivatal:**

Rimaszombat, Deák Ferencz-u.
8 sz. a. a könyvkereskedésben
— Ide intézendők a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdet-
mény, nyiltér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor tér-
fogata 12 fillér.
Többszöri hirdetésnél árked-
vezmény.

Nyiltér:

Egy sor 40 fillér

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legezélszerűben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.**

Márczius 15.

Márczius 15-ike nemzeti életünk egyik örökragyogású fénypontja, feledhetetlen napja a szabad eszmék diadalának.

Mint hajdan a szentlélek tüzes nyelvek alakjában szállta meg a kereszténység eszméinek első apostolait, akként hatotta át a szabadság szelleme az emlékezetes nap dicső alakjait. A hazaszeretet lángoló szava, melyek ezen kiválasztottak ajkairól hangoztak fel, Kárpátoktól le Adriáig lángra lobbantották a szabad eszmék iránti lelkesedés legszentebb tűzét s a nemzet ezen rég nem hallott hangok hallatára felébriedt százados álmából.

Más nemzetek véres küzdelmei árán s a zsarnoki önkény romjain keresztül jutottak ama vívmányok birtokába, melyek egy új korszak derengő hajnalának a hirnökei, mi egész csendben a nemzeti szellem őseréjének megnyilatkozása közben vívtuk ki a szabad eszmék diadalát.

Egy nemzet újjászületése vérkereszttség nélkül oly kimagasló momentum, mely páratlanul áll a nemzetek életében. A kegyeletes hála lángja örökké lobogni fog azért a nemzet szívében ama nagyok iránt, kik a márczius 15-iki nap eseményeinek előkészítői és megteremtői valának.

Mit is köszönhetünk mi magyarok ezen emlékezetes napnak? Mindent, a mi az emberiség eszményi törekvéseinek fogalmához tartozik s így az egyenlőség, testvériség és szabadság eszméjének megtestesülését is. Ezen a napon omlottak össze azok a válaszfalak, melyek a társadalmat rang, vagyon s egyéb kicsinyes születési vagy anyagi előnyök szerint kasztoakra osztották fel. A társadalmi osztályok egységes nemzettestté való összeolvadása azon az emlékezetes napon nyert impulzust s azóta a társadalmi átalakulás eme nagyjelentőségű akciója állandóan folyamatban van s hogy még a XX-ik század hajnalán sem tudott végleges befejezést nyerni, annak oka

nagyrészt a társadalom törpe minoritásában levő csekély töredékének a középkori előítéletekhez való merev ragaszkodásában, ósdi elavult felfogás megcsontosodásában gyökeredzik.

Vegre ennek a nagy napnak köszönhetjük, hogy a szabadság iránti erzület melege, mely fajunk természetének egyébként jellemző vonását képezi, hova-tovább általánosabban az igazi lelkesedés fokozottabb jeleivel kezd kifejezésre jutni. Haladás a közművelődés egyes terén csak ott észlelhető, hol szabadság honol. — Márczius 15-ike készítette elő hazánkban a talajt a szabad eszmék befogadására. Az akkor elvetett magvak dúsan termő talajra találva, mihamar kikeltek s élénk pezsgő társadalmi élet csiréit oltották be abba a nemzetbe, melynek kebelében az akkori zsarnok önkény által szított viszály áldatlan harca dúlt.

Márcziusi ifjak! az újjászületett Magyarország társadalmi a ti dicső tetteiteknek áldoz akkor, midőn osztatlan elismeréssel ünneplő hangulatban gondol vissza azokra a történelmi jelentőségű eseményekre, a melyek hazánk jövő nagyságának csiréit hordozzák méhökben s melyeknek ti voltatok a megteremtői.

A hazaszeretet örömtűzei, melyeket a halás visszaemlékezés gyujt minden igaz magyar szívében, évről-évre meg-megújelve dicsfényvel bintik be e nagy nap emlékét s míg a Duna es Tisza partjain magyar szó hangzik s magyar dalban tör ki a nép öröme és szomorú bánata, ezen nap dicső emlékezte élni fog a nemzet kegyeletében!

Vármegyénk népessége.*)

A népesedés ügye nemcsak állami és közigazgatási, hanem közgazdasági és kulturális, hanem általános társadalmi, szociológiai szempontból is egyike a legérdekesebb, legtanulságosabb kérdéseknek. Éz az oka, hogy

*) Lapunk 9-ik számában közölt hasonló tárgyú cikkünk után, egyik kiváló munkatársunk eme nagy gonddal összeállított tanulmányát, mely vármegyénk népességi mozgalmait a községenkénti megoszlás szempontjából tünteti fel, keszszéggel közöljük, bár ezáltal némi ismétlésekbe kell bocsátkoznunk. Szerk.

Mert ami szívünkben fájón kijajdul,
Az átnyílal hegyektől tengerig:
Bennünk a sértett érzet hangja dul,
Miként oroszán, hogyha megverik.
S mi nekünk táj, aláz, orozánk piritja:
A golgotás ut minden szégyene,
Gögös megrugdosás tengernyi kinja —
Neki is fájna s vélünk érzene . . .
A hőmpölygő néparadat moráját —
Melyből rivalg az „Éljen a király!“ —
Nem értené úgy, mint azt Bécsbe valják,
Hanem, hogy — esküszik ezernyi száj:
— Megeszküszünk nyílt, szent őszinteséggel:
Élünk mi érted s megvéd erős karunk,
Boruljon össze végre föld az éggel:
Királyljal lenni *egyek* akarunk.
Meg is halunk mi érted és hazánkért
De csak mint magyarok . . .
Hordozzuk, mit a sors reánk mért
De csak mint magyarok . . .
Hiába agyarog
Reánk a régi bösz, kaján irigység,
Azt mondjuk ismét és ezerszer ismét:
Nem leszünk mások, nem, csak magyarok! . . .

. . . Inség és pusztulás dül házainkban,
Mindegy. Mi gyűjtünk, áldozunk, adunk;
Vért, könnyet, verejtéket és amink van:
Legyen világot rengető hadunk —
De csak magyar legyen! . . .
S akkor a hármás szent hegyen
Kigyul majd az örömtűzeknek árja
S pirosuló fényük, arcunk lángival,
Odaverődik Budavár fokára;
S hogy a tömeg az égig felrivall,
Belőle, mint a tenger morajából
Az égi villám dörgő csattogása,
S a száguldó vihar komor zajából
Csudás harangszó fenséges zugása —
Az üdvözlő rivallás úgy kivál:
Éljen a haza, éljen a király!

az államok, költség és fáradság kiméltése nélkül, nemzetközi megállapodások alapján, tíz évről tíz évre, nagy gondnal számlalják össze a népességet és a fontosabb adatokat tájékozás és okulás czéljából közzéteszik. A legutolsó népszámlálás a népesség 1900. és 1901. közötti évválászó éjszakának 12 órai állapotát tünteti föl s adatai a központi statisztikai hivatalnál még mindig feldolgozás alatt állanak. A már kidolgozott és áttekinthető kimutatásba foglalt adatok egy része azonban már megjelent az 1900. évi népszámlálás eredményének első része képen megjelent kötetben, melynek címe: „A népesség általános leírása községenként.“ Ennek alapján a korábbi népszámlálások adataival való összehasonlításban, közöljük a megyénkire vonatkozó érdekesebb statisztikai eredményeket.

Vármegyénk a népességügy tekintetében föltötte hátrányos helyzetben van; népessége — csaknem egy század óta — semmi szaporodást nem mutat. — Az 1828-ban tartott országos összeírás alkalmával „Gömör-és Kishont törvényesen egyesült vármegyék“ lakosainak száma — $76\frac{2}{10}$ mértföld területen — 182 ezer volt; ugyanazon a területen 1869-ben 177 574, továbbá 1880-ban 169,064 volt; a tornai községek bekebelezése által meg-nagyobbodott 745,295 kataszteri holdat kitevő területen 1890-ben 174,810 lakos találtatott.

Az utolsó népszámlálás szerint csekély emelkedés mutatkozott a vármegye népességében, a mennyiben az 183,414 lelket tett ki. Ez a jelenlegesen tekinthető létszám a vármegye járásában és rendezett tanácsu városaiában következőképen oszlott meg:

	népesség	magyar	német	tót	oláh	ruthén	egyéb
1 Garamvölgyi j.	14,411	464	97	13,713	—	1	166
2 Nagyrőcei j.	18,644	3,204	153	15,065	1	—	218
3 Rimaszécsi j.	33,496	32,047	57	1,375	1	—	16
4 Rimaszombati j.	33,100	6,378	224	25,976	5	—	517
5 Rozsnyói járás	30,157	14,738	365	14,647	2	3	402
6 Tornalljai j.	33,182	32,880	67	179	1	3	52
7 Dobsina város	5,115	746	2,790	1,509	1	—	69
8 Jolsva város	2,790	2,167	31	565	—	—	27
9 Nagyrőce város	1,812	844	39	933	1	—	4
10 Rimaszombat v.	5,840	5,424	69	332	8	3	23
11 Rozsnyói város	5,198	4,768	173	233	—	—	24
Vármegyei összeg	183,787	103,660	4,059	74,517	20	10	1,518

Látni való ebből, hogy vármegyénk lakossága mintegy 56% ban magyar, $2\frac{1}{2}$ % ban német és 40% ban tót. Tiszta magyar járás a tornalljai, legtöbbször a garani; a magyarság 90% on jóval felül van még a rimaszécsi járásban. A rozsnyói járás fele magyar, fele tót; erősen tót, vagyis az 50% ot jóval magasabb tót létszámot mutat a rimaszombati és a nagyrőcei járás.

Idyll.

Az épp most feljövő nap mosolyogva küldi szét játszó sugarait, hogy üdvözöljék a hajnali csendet — az alvó virágocskákkal. A sugarak szemképrázatos fényvel törnek meg a tünni kezdő harmateppeken. A feszes kedves csevegéssel indul s a virágok egyenként emelik fel fejüket édes illattal töltve be a léget.

Ilona pajzán kedvvel lép a kis kertbe megnézni virágait — és szakít belőlük egyet, hogy keble vakító haván a szem nyugpontot leljen.

A „rózsa“ vidoran közszónti s kaczer mosolylyal hívja: „Jer, szakíts le engem, én a szépség virága vagyok!“

— „Ismerlek“ — Nem állandó a mit képviselsz, — birni nem érdem — áhitni balgaság. Én az „üdv“ virágát keresem. Az ibolya nem igyekszik láttatni magát, Ilona amugy is felkeresi mindig, most is nyájasan hajlik hozzá.

— Téged ismerlek kis virág. Példád követni tudni megtanultam; de mondd: az „üdv“ virágát hol lelem. — Az „üdv“ csak úgy édes — mond az ibolya — ha ő keres fel minket kis barátnóm.

Ilona szórakozottan tekintett a szólni kezdő gyöngyvirágra, édesen hallgatva csábos szavait: „Én a szerelmet képviselem; az üdv, az élet abban van csupán. Jer, szakíts le engem viruló leányka, régóta vágyom kebleden pompázni.

— Hallottam rólad; öblös kelyhedben lakik a bánat, gyöttelelem, csalódás. — Es az „üdv“, mondá közbe a virág!

Ilona szive hangosan kezd dobogni; idegeit valami kéjes-édes érzés futja át, félve szakítja le a csábító virágot s azt keblére tűzve: gyorsan elszalad. — „Igen; igen, te az üdv virága vagy.“ — Pedig ha tudná; mit hord kebelén? . . .

Irta: Ó,

TÁRCZA.

Márcziusi napokban.*)

Irta: JÓZSA ANTAL.

Te szent nagyasszonyunk, ha még ma is
Közöttünk járnál glóriás tejjel:
Megdölné most minden, mi rút, hamis
S bizhatnánk, hogy ügyünk még nem vezett el . . .
Elméd sugára, szived szent melege,
Közénk áldott, derűs fényt hintene,
S engesztelőn felénk fordulna egybe
Egy bús szempár szelid tekintete.
Varázsszavadnak bűvös zengzetére
Meglágyulnának a sziklás kövek,
Mérgező gyűlölségnek csittulna vére,
Bösz poklokban is győznénk — úgy lehet.
Megértenének tán bennünket ott is,
Ahol ma ismét meg nem értenek:
Hogy ősi köntösünk — habár kopott is —
Nékünk, viselvé, legszebb műtremek.
Hogy alkotmányunk oly szent őserőség,
Melyből egy téglát sem engedhetünk,
Inkább elvérzik egy szálíg e hősnép,
Mint veszni hagyjuk azt, mi szent nekünk.
Atyáink nyelvét, régi lobogókat! . . .
— Törvénytáblába vése nincs e mind?! —
Nem hagyjuk, bár a vész harangja kongat,
E vérrel szerzett s őrzött kincsünk!
. . . Hogy a magyar hű, halni kész uráért,
— Szentasszonyunk mindezt elmondandó —
Es ő, kire a sors annyit reá mért,
Tán megdöbbenne s tán hallgatna rád.
Megilletődne békitő szavadra
S binné, hogy pártütők mi nem vagyunk,
Se lázadók . . . s talán mindent megadna:
Miért ma is küzd annyi sok nagyunk.

*) Megjelent a „Magyarország“ vasárnapi számában.

A városok közül tiszta magyar: *Rimaszombat* és *Rozsnyó*, ahol a magyarság jóval 90%-on felül van. Tulnyomó számban vannak a magyarok *Jolsván*; de már Dobsinán a németek, Nagyrőczen pedig már a tótok dominálnak. Ámbátor e két utóbbi város is, különösen pedig Nagyrőcze, szembevethető haladást mutat az utolsó 10 év alatt. Ugyanis 1900-ban Dobsinán 4643 lakos között volt: 335 magyar, 2997 német és 1252 tót (a többi 59 egyéb nyelvű); Nagyrőczen pedig 1817 lakos között volt: 299 magyar, 34 német és 1474 tót, (a többi 10 egyéb nyelvű). A járásközi magyarosodása rendkívül lassu haladást mutat; alig van szemmel látható javulás. Legjobb eredményt produkál e téren a nagyrőczeni járás, melyben a magyarok száma (beleértve az időközben alakított garamvölgyi járást is) 1088-ról 3664-re emelkedett.

Szembevethető s egyúttal az illetékes körök figyelmére méltó körülmény, hogy a népesség számának szerfölött lassu emelkedése mellett a vármegye legmagyarabb vidékein, tehát az ősmagyar községekben a népesség rohamosan esik. Ennek a szomorú ténynek igazolására szolgáljanak a következő számok:

Az alábbi községek lakossága volt

	1869	1880	1890	1900 végén
Aggtelek (*r.)	567	483	490	557
Alsófalva (r.)	417	349	349	354
Alsókálisa (r.)	494	428	446	344
Baracsa	442	388	365	394
Deresk	1036	996	1019	926
Felfalu (r.)	249	221	224	199
Felsőkálisa (r.)	130	119	120	108
Felsőszuha (*r.)	613	544	497	489
Felsővály-Bikszög (*r.)	421	399	339	326
Füge	479	394	439	469
Gergelyfalva (r.)	99	107	109	97
Hanva (r.)	865	926	915	852
Harkács	359	370	349	303
Hubó (*r.)	462	450	430	358
Imola (*r.)	420	306	371	398
Lénártfalva (r.)	619	554	523	583
Lévárt	437	340	320	309
Mihályfalva (*r.)	223	194	238	188
Náprágy (*r.)	651	613	580	560
Otrokocs (*r.)	352	272	242	213
Poszoba (*r.)	375	337	356	354
Rás (r.)	282	277	326	256
Recske (*r.)	281	232	202	238
Szkáros (r.)	532	445	411	346
Bátka alsó és felső (r.)	640	562	535	491
Bellény (r.)	248	197	185	157
Dűlháza (r.)	249	198	222	187
Harmacz (*r.)	706	637	686	658
Jánosi (r.)	1344	1265	1270	1273
Martontalva (*r.)	310	307	302	285
Radnót (*r.)	744	655	627	594
Simonyi (r.)	773	680	685	673
Szűtor (r.)	412	369	355	346
Tamási (r.)	330	291	298	282
Ujfalu (*r.)	212	209	190	185
Uzapanyt (r.)	936	964	1046	919
Zsip (*r.)	339	269	296	266

Miután a népesség esiknekének bizonyára valami oka van, amit eddig — tudunkkal — senki sem mutatott be, mint érdekes és a keresendő ok kutatása körül felhasználható körülményt említjük fel, hogy a felsorolt községeket nemcsak tiszta magyar, hanem többnyire református és nemes származású lakosok lakják. Ennek a legalább is érdekes körülménynek a szemléltetőbbé tételére azokat a községeket, amelyek tulnyomó részben reformátusok, „r” betűvel, azokat pedig, amelyek régi köznemesi családok lakják, „*” jeggyel jelöltük.

Kimutatjuk még, hogy mily arányban van elterjedve jelenleg az írás és olvasás tudománya vármegyénkben. É szerint a 6 éven aluli gyermekek levonásával, írni és olvasni tud:

1. Garamvölgyi járásban	11,779	közül	7,875	67 %
2. nagyrőczeni	15,608	„	12,364	79 %
3. rimaszécsi	28,527	„	20,404	72 %
4. rimaszombati	27,915	„	21,693	77 %
5. rozsnyói	24,986	„	19,230	77 %
6. tornalliai	27,974	„	21,901	78.5 %

A városokat, a hol az írni-olvasni tudók aránya jóval kedvezőbb, nem tekintve, itt egy érdekes körülmény öltik szemünkbe. T. i. tudva levő, hogy vármegyénkben a városok kivételével (ahol többnyire vagy községi, vagy pedig állami iskolák vannak), az iskolákat tulnyomó részben a felekezetek tartják fenn. Hogy mily felekezetek mily eredményt érnek el iskoláikkal, rövidesen meg tudjuk, ha a felekezetek lélekszámát jársonként, a fenti eredménnyel összehasonlítjuk. 1900-ban találtatott:

	r. kath.	g. kath.	ág. ev.	ref.
1. Garamvölgyi járásban	10403	3749	183	11
2. nagyrőczeni	5688	68	11911	638
3. rimaszécsi	18983	18	1772	11067
4. rimaszombati	12392	47	19010	977
5. rozsnyói	11002	178	13656	4665
6. tornalliai	12663	37	3963	14868

A többi itt ki nem mutatott lakosok más felekezethez tartoznak.

Látni való ebből, hogy első sorban a református iskolák érnek el nagyobb eredményt, mert a tornalliai járásban, a hol a kimutatott többi felekezeteknek összes felerészét sem teszik ki, 78 1/2 % az írástudók száma; rontja ezt az arányszámot a 12 és fél ezer r. kath. és a többnyire csak elszórtan jelentkező ág. ev. felekezetek. Feltűnő rossz arányszámot szolgáltatnak főleg a következő, r. kath. községek: Bánréve, Baracsa, Deresk, Harkács, Lévárt, Málé, Méhi, Putnok, Ragály, Sánkfalva községek, ahol az arányszám jóval a 70%-on alul marad. Szembevethető javítólag hat a nagyrőczeni járásra az ág. ev. felekezet tulnyomó nagy száma. Itt ugyanis az ágostai evangélikusok az összes lakosságnak csaknem 2/3-át teszik ki s az írni-olvasni tudók számát ez a körülmény 79%-ra emeli. Legrosszabb a helyzet a garamvölgyi járásban, melynek lakossága kizárólag római- és görög-katolikus.

Megemlítjük itt azoknak a községeknek a neveit, melyek — a már felsorolt tornalliai járásban fekvőkön kívül — az analfabéták föltűnő nagy számát tüntetik föl. Ezek: Helpa, Pohorella, Polonka, Sumjác, Telgárt, Vernár, Závadka, Filler, Jolsvatapocza, Kisrőcze, Lice,

Murány, Muránylehota, Muránydichava, Ajnácskő, Almágy, Alsóhangony, Balogfalva, Béna, Csoma, Czákó, Betlér, Dobocza, Egyházabást, Feled, Felsőhangony, Gesztete, Gortvakistalud, Guszóna, Janosi, Rimaszécs, Sid, Uraj, Várgede, Velkenya, Zabar, Antalfalva, Drabszko, Fazekaszalutsany, Felsőszkálnok, Gyubákó, Kokova, Osgyán, Rábó, Rimalehota, Tamásfalva, András, Berzete, Betlér, Dénes (550 lakos közül 6 éven fölül van 458, ezek közül írni és olvasni tud 4 = négy). Henezkó, Henzlova, Kraszna H.-Váralya, Nagyhnylecz, Rádova, — mely községekben az írni-olvasni tudók száma a járási átlagon jóval alul marad, sőt az aláhuzott helyeken az 50 %-ot sem üti meg. Ajánljuk ezeket az illetékes körök figyelmébe.

Az írni, olvasni tudás összefügg a nemzetiségi, illetve a nyelvi kérdéssel is. Eltekintve a rimaszécsi járástól, melynek róm. kath. községei az egész vármegye átlagát rontják, a magyarok és tótok általában elfogadható szép eredményt érnek el iskoláikkal, a mi különösen az ország többi, nemzetiség lakta vármegyéivel való összehasonlításban tűnik ki.

Megemlítjük itt, hogy a vármegye 183784 lakosa közül a magyar nyelvet 125181, tehát csaknem háromnegyedrésze beszéli.

A vallásfelekezetek közül volt: róm. kath. 79838, gör. kath. 4344, gör. keleti 84, ág. ev. 59459, ev. ref. 34707, unitárius 9, zsidó 5339, egyéb 4 — 1890 óta szaporodott a róm. kath. 6641-gyel, az ev. ref. 1228-czal, a zsidó 767-tel, a gör. kath. 40-nel. Az ág. ev. fogyott 33-mal.

A vármegye területén van összesen 33517 lakóház. A legnépesebb község Klenóc 4652 és a legkisebb népességű Borosznok 84 lakossal. Dr. F. L.

Színház.

Rimaszombat, 1903. márczius 11.

Kedves Szerkesztő Barátom!

Végzetlen lekötözött reám nézve, hogy engem kértél fel a színházi kritika megírására, csak az indokolással nem vagyok egészen megelégedve. Nem tudom, hogy miért nem írhatod meg te magad a színházi tudósítást, hiszen te is ott vagy minden este a színházban, éppen olyan jól, — sőt a hogy én téged ismerlek, még talán jobban el tudnád ezt végezni, mint én jó magam. Talán a lustaság, kedves cimborám? En azt hiszem, hogy ez az igazi ok, a mely miatt az én nyakamra tukmálód a színházi kritikák megírását. Te ugyan ekképpen indokolád letevedben.

„Nem teremtett az Isten kritikusknak. Őszinte szívből utálom ezt a mesterséget. Hogy valaki mindig és mindenben a hibát keresse, ez nem fér a természetemhez. Ezért fordulok hozzád, mint élesszemű és hidegszívű férfihoz, hogy légy szíves helyettesítsd a mult hétről szóló színházi referátát megírni.”

Hát tudod, ez mind igen szép dolog, de azért a sorok közül az olvasható ki, hogy te engem valami vérszopó tigrisnek, magadat pedig szelid, hófehér galambnak tünteted fel. Ez félig meddig gorbombaság. Az első pillanatban azt is akartam válaszolni levedre, hogy a felkérést nem fogadom el, de utóbb arra a gondolatra jöttem, hogy mégis elfogadom, megírom annak a galamb-lekű szerkesztőnek a színházi referátát, hogy győződjék meg ő is, meg a közönség is, hogy nem vagyok én olyan kegyetlen zöldszemű kritikus, mint a minőnek ő gondol.

Megvallom neked az igazat, hogy ebbeli igyekezetemben talán tulságosan is kerestem a jót, a dicsérni valót, de hát az nem nagy baj, mert száz ki nem érdemelt megdicsérettel sem követ el az ember olyan nagy bűnt, mint egy érdemesnek a kigunyolásával.

Most pedig nem fecsegek tovább, — mert a hogy én téged ismerlek, esetleges kézírathány miatt te kész vagy ezt az egész levelet kinyomatni és akkor az olvasóközönség majd megharagszik rám azért a sok haszontalanságért. Rátérek tehát a tárgyra.

Szerdán Millöcker szép zenéjű operettje, a „Koldusdeák” került színre. A főszereplők mind igen jól játszottak. Különösen ki kell emelnem a Serfőzy Etel, Halasy Béla játékát és Nagy Imre énekét. Fehér Erzsí nagyon csinos főhadnagy volt, annál is inkább, mert a két csillagot nem a galléján, hanem a szemében hordta.

Csütörtökön a közönség kedvencének Domy Ilonának volt jutalomjátéka. Daczára annak, hogy a „Nebántsvirág”, — a mely ez alkalommal színre került — nálunk már nagyon elkoztott darab, a közönség mégis színtől töltötte meg a színházat, hogy kedvencét ünnepelhesse és ünnepelte is, mert olyan percekig tartó tapsviharral jutalmazta, a melyet még ezen színi évad alatt nem igen hallottunk. Virágcsokorral és más ajándékokkal kedveskedtek a művésznőnek, a ki betegesen egyenesen az ágyból kelt ki, hogy eljátszhassa a bájos Denise szerepét. Legfeljebb a hangja volt kissé rekedt, de különben egész játékában semmi kifogásolni valót nem találtam. Bájos és kedves volt az egész darabon keresztül és ezen este még jobban szívéhez ferközött a közönségnek. A többi szereplők közül Nagy Imre szépen énekelt, Halasy — mint rendszeren — igen jól játszott, Stoll Béla ellenben sohogysen tudta magát szerepébe beletalálni.

Pénteken a munkácsi zsidó gyerek „Goldstein Számi” mulattatta a közönséget, már tudniillik Halasy Béla, a ki jóízű és soha tulságba nem menő komikumával méltán kiérdemelte a sürűn felhangzó tetszésnyilvánítást. Serfőzy Etel — mint minden szerepét, úgy most is Virág Tercsít, nagy művészzel és kedvesen játszotta. Bódogh Etel és a többi szereplők is mindnyájan jó stáflagot szolgáltattak a Halasy pár játékához.

Szombaton Fehér Erzsí jutalomjátékaul Maeterlink nagy sikert aratott drámája a „Monna Vanna” került színre. Nagyon tetszett ez a drámát eljátszani. Azok közé a darabok közé tartozik, a melyek nem „játszatták magukat”, hanem a melyeket „játszani” kell. Derék színészek meg is feleltek ebbeli kötelességüknek és ha a közönség valami hibát talált, azt inkább a diszletek hiányának és a darab, — vidéki színészek által alig leközdhető nehézségeinek lehet tulajdonítani. A közönség részint a jutalmazott iránti rokonszenvből, részint pedig a darab újdonsága miatt tömegesen eljött a színházba, és óvációkban részesítette, virágcsokorral, virágokkal és

más ajándékkal tüntette ki „Monna Vanna” személyesítőjét, a ki szépségével és ambiciózus játékaival meg is érdemelte ezt a tetszésnyilvánítást. Rajta kívül Halasy, Kiss János és Kiss Pista a hosszú dialógok hosszú során derekasan bírkóztak meg szerepük nehézségeivel.

Vasárnap gyermekelőadásul „A vén bakancsos és fia a huszár” népszínművet játszották le netto huszonöt percz alatt. Ezen előadásról tehát nem írok semmit. Este Offenbach fülbemászó muzsikája gyönyörködtette volna a közönséget, ha ugyan lett volna közönség. „Orpheus a pokolban” nagyon jó előadásban, de majd füres ház előtt került színre. Serfőzy Etel ugy kosztümjeivel mint játékaival és énekével elragadta a kevés számban összegyűlt közönséget. Nagy Imre, Kiss Pista, Halasy Béla, Domy Ilona kitűnően és jókedvűen játszottak, egy cseppet sem zavarta vagy bosszautotta őket az üres ház. Stoll Béla, Stix Jankó szerepében kikorrigálta azt a hibáját, a melyet a multkor a „Nebántsvirág” előadásán elkövetett.

Hétfőn általános közkívánatra a „Pillangó kisasszony” és a „Kisvárosi szenzáció” került színre. A néző terep ott láttuk Hámos László főispánt is több megyei előkelőséggel együtt. A közönség úgy a Pillangó kisasszony szomorú históriáján, mint a „Kisvárosi szenzáció” bohóságán jól mulatott. Mindkét darab előadása precíz volt. Az elsőben különösen Dombi, az utóbbiban pedig Halasi tűntek ki.

Kedden a szép zenéjű operettet „Lili”-t adták a diákság kedvencének: Stoll Bélának jutalomjátékaul. A jutalmazott a sok taps mellé praktikus ajándékokat: kabátot, kalapot, botot stb. kapott. A darab két főszerepében a Halasi-pár jeleskedett. Közülök igen jó volt a jutalmazott a megfagyott agyvelejt nagybácsi szerepében. A többi előadásokról majd a jövő számban írok.

Még egyet akarok neked, kedves szerkesztő barátom figyelmébe ajánlani. Azt tudniillik, hogy ha mint lapszerkesztőnek csak a legesekélyebb befolyásod is van, hass oda, hogy a színpad és különösen a függöny némileg renováltassék, mert a mostani állapotjánál még egy tisztességesebb disznó is különb.*)

A jövő heti műsorról akarok még annyit írni, hogy színre fog kerülni Herczeg Ferencz vigjátéka a „Kéz kezét mos” és az „Asszonyi intrika” című új bohózat, a melynek próbái már javában folynak — a kulisszák megett. Szervusz, ölel barátod!

Dr. Számie.

* Igazad van pajtás, de a színpad a jelenleg feloszlófélben lévő műkedvelői társulat tulajdona, ettől fogja majd átvenni a megalkulóban lévő színpártoló egyesület. Így tehát a műkedvelői társulat már, a színpártoló egyesület pedig még nem csinált semmit. Majd a jövőben talán! Reméljük a legjobbat. Szerk.

Márczius 15.

A szabadság nagy napjának évfordulóját ez idén is méltó fényvel, a szokásos ünnepekkel fogják szerte a vármegyében és városunkban is megünnepelni.

Az ünnepélyeken egy szívvel lélekkel, buzgó hazafias lelkesedéssel vesz részt a társadalom minden tagja, s a szabadság hajnalának felvirradását ünnepli e napon vármegyénk apraja, nagyja.

Rimaszombatban a kaszinó, a polgári olvasókör, a főgimnázium, s az elemi és polgári iskolák növendékserege ünnepel. — A kaszinó és polgári olvasókör bankettet rendez, a főgimnázium ifjusága pedig iskolai ünnepélyt. — Az elemi és polgári iskolák növendékeivel a tanítótestület tagjai fogják megismertetni a nagy nap jelentőségét.

Tamásfalán a Petőfi-egylet rendez ünnepélyt, melynek ünnepi szónoka Farkas Zoltán földbirtokos lesz.

Tiszolczon minden magyart szívesen vár és lát a „Magyar kaszinó” az ünnepélyen, melynek sorrendje ez:

1. „Hymnus”, éneklí a közönség.
 2. „A magyarok Istene.” Petőfitől szavalja Faust József.
 3. Emlébeszéd. Tartja: dr. Schvarecz Márk.
 4. „Nögyülölő.” Vigjáték egy felvonásban.
 5. Magyar dalok, éneklí: Szivák Emilné.
 6. Monológ, előadja: Hanák Marcsa.
 7. „Márczius 15.” Váradytól szavalja: Hobek János.
 8. „Hazádnak rendületlenül”, éneklí a közönség.
- Az ünnepélyt tánc követi.

Kokován az ottani „Olvasó és Társalgó”-kör hazafias lelkesedéssel ünnepli márczius idusát következő programmal:

1. „Hymnus”, éneklí a közönség.
2. Ünnepi beszéd, tartja: Banczik Sámuel a kör elnöke.
3. „Nemzeti dal.” Petőfi Sándortól, szavalja Fűzi Rezső.
4. Felolvasás Tartja ifj. Banczik Samu.
5. „A vén cigány.” Melodráma, szavalja Lipták Endre, zongorán kíséri Spiró Janka.
6. Felolvasás, tartja Balázs Samu.
7. „A fogoly lengyel”, Csengey Gusztávtól, szavalja Havas Ignác.
8. „Szózat”, éneklí a közönség.

Nyustján az ottani hazafias lakosság ünnepélyének sorrendje ez:

1. Délután 2 órakor isteni tisztelet az ág. h. ev. templomban. Felvonulás zászló alatt a nyustyai magyar olvasó-kör helyiségéből; ezt követi a templom előtti léren:
2. „Szózat.”
3. Megnyitó beszéd.
4. Márczius 15-ének méltatása.
5. „Talpra magyar.” (szavalt.)
6. „Hymnus.”

Műkedvelői előadás. Klenócezon február hó 21-én a „dalos-kör“ által rendezett hangversenyyel egybekötött műkedvelői előadás a legnagyobb erkölcsi siker mellett folyt le s azon a vidék is nagyszámmal volt képviselve. — A szereplő műkedvelők közül különösen *Leng Ludmilla, Faluba Erzsike, Zajacz Margitka és Balint Juliska* igazán kedvesen, ügyesen és nagy tetszés mellett adták elő szerepüket, melyen meglátszott a nagy gondal való tanulmányozás. — Nagyban elősegítették még az előadás sikerét a férfi szereplők is. A rendezőség a közreműködőknek és *Aronffy Ernő* társulati erdőgondnoknak legmelegebb köszönetét nyilvánítja lapunk útján. Ugyiszintén *Szlátszky Endréné* is a siker érdekében kifejezett buzgalmaért, s végül a siker megszerzésében jelentékeny részzel bíró „dalos kör“-nek, melynek ügyes és tehetséges karmestere *Mikulás János* különös elismerést érdemel. — Az előadást tánc követte, mely csak a késő reggeli órákban ért véget. — Bevétel: 110 korona 30 fillér. — Felülfizettek: *Aronffy Ernő* 9 kor., *Takács János* 2 kor., *Hriez János* 1 kor., *Glozer N.* 2 korona, *Kohn József* 2 kor., *Bihary Géza* 2 kor., *Argay György* 2 kor., *Purjesz Ignác* 1 kor., *dr. Zajler N.* 1 kor., *dr. Szelényi N.* 3 kor., *Szlátszky Endréné* 1 kor., *Figuli Pál* 2 kor., *Klein Hermann* 2 kor., *Hruska János* 5 kor., *dr. Hruska János* 1 kor és *Takács István* 1 korona.

Danko Pista beteg dalköltő kiadás alatt lévő dalaira *Fejérváry Géza* báró honvédelmi miniszter is előfizetett a következő levélben: „Tek. Nádor Kálmán zenemű-kiadó urnak Budapest, (IV., Károly-körut 8. sz.). Ezennel mngrendelem Önnek *Danko Pista* 50 legszebb magyar dalát zongorára énekhanggal és a dalgújtéményt (ára 4 korona) megjelenése után azonnal kérem részemre megküldeni. Kiváló tisztelettel *Báró Fejérváry Géza*, honvédelmi miniszter.“ — *Danko Pista* támogatását melegen ajánljuk olvasóink figyeimébe.

A „Független Magyarország“ hazánk független erelmű polgárságának egyedüli szókimondó lapja. Harezol a nemzet jogaiért, nemes, elszánt küzdelmet folytat, hogy az osztrák zsarnoki uralom alól teljesen felszabaduljon Magyarország. *Kossuth Lajos* megteremtette hazánkban a szabadságot, egyenlőséget és testvériséget, de azóta már sok nemzeti jogot elraboltak tőlünk s azóta bebizonyosodott, hogy a szabadság, egyenlőség és testvériség csak függetlenséggel boldogíthatja a nemzetet. Magyarország függetlenségének kivívásáért harezol a „Független Magyarország.“ *Illusztris államférfiak* támogatják a lapot nagy czéljai elérésében. Politikai czikkeit a legjelesebb írók s kitünő országgyűlési képviselők írják. *Grof Zichy Jenő, dr. Mezössy Béla, Ratkay László, dr. Sebess Dénes, dr. Benedek János, dr. Visontai Soma, dr. Pap Zoltán* országgyűlési képviselők gyakran keresik fel a „Független Magyarország“ ot, magas színvonalon álló politikai czikkeikkel. A lapnak minden rovata kitünő. A „Független Magyarország“ kiadóhivatala Budapest, *Király-utca 72.*, kívánatra szívesen küld az érdeklődőknek mutatóvászámot. — Előfizetési árak: Egész évre 28, félévre 14 és 1/4 évre 7 korona.

Magán-hirdetések.

Szálloda ☉☉☉☉☉☉ és vendéglő eladás.

Rimaszombatban **Tompa-utca 18. szám alatt**, igen kitünő forgalmu helyen fekvő ujonnan épült, ugynevezett **Tóth Árpád-féle vendéglő épület és üzlet** betegség miatt szabad kézből eladó. — Az épület áll 8 szoba, konyha, kamra, külön bor- és külön zöldséges pinczéből és egy különálló házból, melyben 1 szoba és 1 konyha van és az ezekhez tartozó gazdasági és melléképületekből, valamint egy nagy zöldséges kertből. Együtt eladatik a vendéglői felszerelés és mult évi termései kitünő borkészlet is.

Ertekezhetni ugyanott a tulajdonos

4—

Tóth Árpád vendéglőssel.

Hirdetmény.

Nagyróce r. tan. városában a m. kir. állami elemi iskola átalakítása a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium által jóváhagyott terv és költségvetés szerint 20200 kor. 40 fillér erejéig elhatározatván, arra pályázat nyitattik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy ezen munkalat végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlataikat **folyó évi április hó 15-ik** napjának délelőtti 10 órájáig az alulirt polgármesteri hivatalnál annyival is inkább nyújtsák be, mivel a későbbben érkezettek figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlathoz a költségvetésben felvett összeg 5%-ja mint bantpénz csatolandó.

A szóban forgó munkalathoz vonatkozó tervek, fellételek és részletes költségvetés a városi irodában a hivatalos órákban naponkint megtekinthetők.

Ezen munkalathoz folyó évi május hó 1-ső napján, esetleg előbb is megkezdendők és folyó év augusztus hó végéig okvetlen befejezendők lesznek.

Az ajánlatokban az árleengedés, vagy árfelemelési százalékok számokkal és betűkkel világosan kiirandók.

Nagyrócén, 1903. évi márczius hó 6-án.

1—2

Stefanosok Károly,
polgármester.

Almágyi bor.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, miszerint **Deák Ferencz-utca 8. szám** alatti emeleti lakásomon almágyi szőlőmben termelt ez idei **saját termésű** és ez időszerint kiváló jó minőségű **uj boraimnak**, a melynek tiszta és hamisítatlan valóságáért kezeskedem, pecsételt üvegekbeni eladását decemberben megkezdtem. **Ára üvegenként: 35 kr. Palaczkokra külön 5 kr.** fizetendő.

Kitünő zamatú **ó — peccsnye — bornak**, a mely valóságos gyógy-bor, **üvege 50 kr.**, melyre külön 5 kr. lefizetendő.

Vidékről 56 literen felőli mennyiség vételénél literje 4 1/2 krval, a fogyasztási adóval olcsóbb.

Benyó Béla, bortermelő.

Legelő bérbeadás.

A méltóságos báró *Vay Dénesné* urnő tulajdonát képező derencsényi erdei nyári legelő a folyó év tartamára irodámban **folyó évi márczius hó 14-én, délelőtt 10 órakor** tartandó nyilvános árverésen fog haszonbérbe adatni, mely helyre és időre az érdeklődőket tisztelettel meghívom.

Rimaszombat, 1903. márczius hó 9 én.

Molnár József, urad. ügyész.

Kiadó lakó házak.

Losonczy utca néhai **Huszt Andrásné-féle** két ház, (mindegyikbe 4 szoba, konyha, kamra), hozzá való melléképülettel s nagyobb kerttel, udvarral **1903 május hó 1-től** bérbe adó.

Bővebb felvilágosítást ad **Kern Adolf** Rimaszombat.

2—3

Hirdetmény.

1299. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Urbán Viktória** végrehajtatonak **Nagy István** végrehajtást szenvedő elleni 874 korona 36 fillér s járulékai iránti árverési ügyben a végrehajtási árverést az 1881. évi 60. t.-cz. 144 és következő §§-ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő Söreg községben fekvő s a söregi 107. számú telekjegyzőkönyvben A. I. 1—4. sor, 1171/a., 1171/b., 1178. és 1179. hrzi szám alatt foglalt szántó, erdő, pallag és borókásból a B. 11 alatti **Nagy István** 1/3-ad részben megillető jutalékra 1463 koronában megállapított kikiáltási árban ezennel megállapított árban elrendelte, annak megtartására határnapul **1903. évi április hó 16-ik** napjának délelőtti 10 óráját Söreg községbe, a községi bíró házához tüzte ki, mely alkalommal a fent körülirt ingatlanok a becsáron alul is eladatnak.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át azaz 146 korona 30 fillért készpénzben vagy az 1882-ik évi 60. t.-cz. 42. §-ában jelzett és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezeihez letenni, vagy az 1881. évi 60-ik törvényezikk 170. §-a értelmében a bantpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. törvényszék, mint tkvi hatóság 1903. évi február hó 21-én.

Pongrácz, kir. tszéki bíró.

Reif Emil

első gömörmegeyi fényképészeti műterme Rimaszombatban,

Losonczy-utca 13. szám, (Stelkovich-féle ház.)
Alapítattott: 1896. évben.

Készít mindennemű fénykép felvételt **feltétlenül tartós és finom kivitelben** mérsékelt áron. — Legszebb kivitelű valódi **platin-képek**; kívánatra színezve is. — Finom kidolgozásu **gyermek-felvételek** és **jelmez-képek**. — **Táj- és állat-felvételek, reproductiók.** — Vidéki felvételek áremelés nélkül.

Felvételek a legborultabb időben is sikerrel eszközöltetnek.

4—

Árverési hirdetmény.

701/902., 15., 74., 80., 96., 110/903. sz. — Alól-írott bírósági végrehajtó az 1881. évi 60. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszombati kir. törvényszéknek 789. 3045., 3046/890., 1507., 1509., 5768., 5777., 4416., 65182/902. számú végzése folytán **a gömörmegeyi nép- és iparbank** javára 2300 korona, 5400 korona, 2100 korona és 1156 korona tőke és járulékaira. I. **Klein Mór** részére 7500 korona, 7500 korona tőke és járulékaira II. **Dickmann testvérek** részére 2116 korona 60 fillér tőke és járulékai. III. **Reinitz Zsiga** részére 2116 korona tőke és járulékai. **Braun Zsigmond** javára 1102 korona 42 fillér és 474 korona 86 fillér tőke és járulékaira: **Báró Nyáry Sándor és neje Roffi Borbély Paula** ellen le- és felültoglalt 71394 koronára becsült juhok, ökrök, lovak, tinók, sertések, gazdasági gépek, szekerek, kocsik, ekék, boronák, hámok, széna, szalma és butorneműek nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a rimaszécsi kir. járásbírósnak 1903. évi 70/18. V. 57/11. V. 95/11. V. 378/5. 1902. V. 558 és V. 530. számú végzése alapján.

I. A gömörmegeyi nép- és iparbank javára 2100 korona, 5400 korona, 2370 korona tőke és járulékai, ezeknek 1894 évi január hó 18-tól 6% 567 kor. 56 fillér perköltségek erejéig.

II. Klein Mór részére 15000 korona tőke, ennek 1902. évi márczius hó 12-étől 6% 617 korona 1 fillér perköltség erejéig.

III. Reinitz Zsiga részére 2116 kor. tőke, ennek 1899. évi augusztus hó 31-étől 6% 172 korona 34 fillér perköltségek erejéig.

b) A gömörmegeyi nép- és iparbank részére 1156 korona tőke, ennek 1902. évi augusztus hó 1-től 6% 160 korona perköltség erejéig.

a) Dickmann testvérek részére 2116 kor. 60 fillér tőke, ennek 1899. évi augusztus hó 31-étől 6% 93 kor. 75 fillér perköltségek erejéig.

IV. Braun Zsiga javára 1102 korona 42 fillér tőke, ennek 1901. december hó 31-étől 5% 109 kor. 64 fillér perköltségek erejéig.

V. Braun Zsiga javára 479 korona 86 fillér tőke, ennek 1902. évi október hó 30-ától 5% 145 kor. 20 fillér perköltségek erejéig **Jánosiban alperesnél 1903-ik évi márczius hó 18- és 19-én** mindig délelőtti 10 órára tüzetik ki és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy ezen árverésen a lefoglalt ingóságok az 1881. évi 60. t.-cz. 108. §-a értelmében készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is el fognak adatni.

Törvényes határidő a hirdetménynek a bírósági táblára történt kifüggesztését követő naptól számítatik. Rimaszécs, 1903. február 21.

Kovács Géza, kir. bir. végrehajtó.

1 doboz elefánt-csont levélpapír

(50 darab levélpapír, 50 darab boriték)

 1 korona.

1 doboz elefánt-csont levélpapír

(100 darab levélpapír, 100 darab boriték)

1 korona 70 fillér.

Kapható:

RÁBELY MIKLÓS

könyv- és papirkereskedésében Rimaszombat, Deák F.-u.